

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, 1664

Qvæst. III. An humanitas Christi licet non solis actibus tamen intellectus, & voluntatis diuinæ intelligat, & amet de facto? an saltem possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

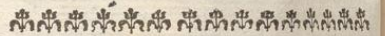
sumus. & loco citato ex libro de hæresibus.

2. Sed persequamur erroris huius præcipuum absurdum: etenim sub latu à Christo actibus humanæ voluntatis, omne proflus meritum aboletur. Patet; quia meritum in volitione diuinæ esse non potest. Cum Christus per istam mereri, qua Deus nequeat, ut omnibus inconfesso est: sed neque, qua homo: siquidem in potestate illius, qua homo est, stat volitionis diuinæ exercitium, eiusque negatio. Unde neque in actibus externis vlla erit Christo libertas, aut meritum: cum in potestate humanitatis Christi, arbitriique humani domini illos elicere, vel cohibere absolute non staret: siquidem posita volitione diuinæ, ut elicerentur, non elici non possent, ablatæque elici nequirent, (nisi fortè à materiali appetitu, si huic proprium actum Monothelitæ inconsequenter concedant, in quo sicut nulla libertas est, ita neque in externis operationibus ab ipso profectis libertas, & meritum ab eo potest communicari) Dei quippè volitio de factò non alia ratione cum externis humanitatis Christi operationibus, atque cum nostris comparatur: non enim verbum, quia humanitati vitium speciali concu su influxuque ad humanitatis opera concurrerit, sed solo generali Trinitati communi, quod nostra etiam edenda cooperatur; licet eius volitio in hoc errore humanam suppleret, quæ in humanitatis arbitrio non esset, ut diximus. An verò extranea, & alterius naturæ volitione, (& idem est intellectio) alterius voluntas intelligere, atque amare possit, anque ita contingit humanitati Christi, et non solum propriis suis hisce actibus, sed & diuinis etiam amauerit, & intellexerit, res est liberior, nec censura digna pars alterutra, quæstioneque 3. examinanda, ubi hic etiam Monothelitæ error philosophicis momentis impugnabitur. Huius erroris vero fundamenta de Christi impeccabilitate petita infirma sunt. Potuit enim actu voluntatis creatæ efficaci, se conformare diuino, licet in ipso essent affectus naturales inefficaces: sicut aiebat Paulus: *Non quod volo bonum hoc ago*: in quibus nihil indecentiæ, & imperfectionis est, sed summa, cum opposita voluntate efficaci superantur, perfectio.

3. Occasione huius erroris con futandi difficilia verba protulit hæc Lateran. Concilium sub Martino 1. consultat. 5. Can. 15. *Si quis secundum scelerosos Hæreticos Dei virilem operationem, quod Græci dicunt *Deo spiritali* unam operationem inspicienter suscipit, non autem duplicem esse consistetur secundum sanctos Patres, aut ipsam, Dei viribus, que posita est, nouam vocabuli dictionem vnus esse designatam, sed in vtriusque mirifice vnionis demonstratam. condemnatus sit, ergo affectus humanus Christi, qui vnica operatio est Theandrica, seu Dei virilis dici nequit: quod est contra Dionys. epist. 4. ad Caium Damascen. 3. de fide c. 15. Theologos omnes, & rationem: cum ille affectus sit vnica operatio hominis Dei, ac proinde Dei virilis, suæ Theandricæ: sed tamen ex concilij instituto facilem habent verba exp. catum. Definiebatur enim ibi contra Monothelitas, ut diximus, qui vnica operationis nomine actum voluntatis diuinæ tantum in Christo admittebant, licet externos actus (quos non operationes, sed motus appellabant) à volitione diuinæ despotice imperatos in Christi humanitate faterentur: solum ergo damnatur, qui Dei virilem operationem sola volitione diuinæ, atque externa creatæ ab ea, non à volitione humana proueniente consistere docuerit; non autem, qui doceat sola volitione humana Christi consistere dignificatæ à Deo verbo vnito humanitati operanti: quo sensu, & à citatis patribus, & Theologis operatio Theandrica, ac Dei virilis vsurpatur, & ratione probatur efformata, atque expressè à Lateranensi Concilio admissa extremis illis verbis: *Sed in vtriusque mirifice vnionis demonstratam.**

4. Duplex igitur est Theandricæ, seu Dei virilis operationis apud Patres Catholice acceptio, ut bene, ac eruditè Vasquez obseruat d. 5. cap. 5. numero 39. Altera in ratione meriti, altera in ratione actiuitatis: & Theandrica quidem in ratione meriti nihil à volitione

diuina trahit: sed solum à sanctitate, & dignitate verbi, ac Deitatis, cui humanitas operans est vnita: idque in genere causæ formalis, quam ob rem Nazianz. orat. 36. 4. de Theolog. ipsum velle hominis Christi *Desideratum esse*, aiebat: ex quo phrasim ebibisse visus est Sophron. epistola citata, & approbata Synodo 6. act. 11. & Damascen. 3. de fide capite 15. longè a uite suo. hæc habet: *Non enim humano modo factitabat, ut qui non homo solum, sed etiam Deus. Vnde etiam ipsius passiones, virtutes, ac salutares existerunt.* Theodor. Episcop. Anciran. hom. narrat. c. 6. Concil. Ephes. capite 10. circa fin. *Mors namque, veluti ipsius Dei facta, mortem demolitur: nam qui mortuus simul Deus, & homo erat.* & capite 2. eiusdem Concilij idem hom. alia de naturate contra Nestorium qui hominis Christi passionem Deo adiungere volebat inferat. *Ergo nec sanare eum passiones hominum dicit, neque crucem sustinisse virtutem diaboli, neque nostrum peccatum affixisse ligno, neque propriis passionibus sanasse hominum passiones, neque morte dicit eum destruxisse mortem.* Si enim non fecit Deus proprias passiones, vnde passionibus Christi tantarum correctionum sunt factæ virtutes? Sed istæ passiones propria factæ Dei virtutem quidem tantarum correctionum ex diuinitate præceperunt. Quibus affluxisse videtur Dyonis. Alex. epist. contra Paulum Samolatem apud Turriani Hoplotecham inter dicens: *Diuinitatem inquam saluos fecit passione propria, & non humanè.* Theandricæ vero, & Dei virilis operationis in ratione actiuitatis acceptio est in operatione miraculorum patriciæ per voluntatem humanam instrumentaliter, per diuinam principaliter, ut explicauerunt Sophronius epist. citata Cyrill. Alex. lib. aduersus Antropomorphitas capite 10. & 21. Leo Pap. 1. epist. 10. ad Flavian. contra Eurychetem capite 4. ante med. Damascen. ubi proximè, & cap. 19. ubi ait Theandricam operationem esse, quod in Christo agit, *altera natura non sine altera.* Quibus fortasse vtrumque Theandricæ operationis genus complexus est.

QVÆSTIO III.

An humanitas Christi, licet non solu, affectibus tamen intellectus, & voluntatis diuine intelligat, & amet de factò etiam an saltem possit.

STATVTIS iam contra Monothelitas actibus propriis humanitatis, quibus ipsa & amet, & intelligat: videndum est, an intelligat, & amet etiam actibus diuinis? An saltem illis intelligere possit, & amare?

CERTAMEN I.

Christi humanitas amore, & intellectu diuinis, neque intellexit vsquam, neque amauit.

HVGO Victorin. t. 3. lib. de sapientia animæ Christi docet eam intellectu diuina intellectu non per essentiam, & suam entitatem, sicut Deus, sed per intellectiois diuinæ communicationem mediâ vnionis, id quod, & de eadem ratione videtur dictum. Hugoni consensit Ioannes de Ripa Apud Vasquez disput. 50. cap. 1. & 1.2. disputatione 7. cap. 1. apud Soto. disputacione 24. scctione 2. in quæstione vero de possibili asserturi videntur Agyd. de præsentat. tractatum de beatitudine, pluresque Recentiores Salmantini, qui asserant Beatos posse Deum formaliter videre vnione intricata

increata Dei quætionem hanc de possibili Vafq. non attingit tamen si ratione qua de facto negat, itemus, vel spontè, vel inuitus videtur affirmaturus de possibili. Negat enim de facto q. 50. c. 1. sine, quia humanitas non est vnica proximè, & immediatè intellectiōni, & amori diuinis: alioqui cum operationes communes sint tres personæ plusquam voluntate, & affectu humanitati communicassent. Ex hac igitur ratione (quam pro conclusione de facto, debilem, & inconsequentem ostendam) sic infero: ergo posita vnione immediata humanitatis cum cognitione, & amore diuinis, eius humanitas intelligeret, & amaret: atqui vnio immediata humanitatis cum illis est possibilis ergo possibile etiam est humanitatem Christi intelligere, & amare iuxta hanc rationem, & actibus illis diuinis. Minor est certa dum mihi repugnantiam non exhibeat.

2 Lugo disput. 16. num. 11. atque alij ex Soario eam exhibent repugnantiam quia actus illi diuini non sunt formæ, neque ad eos est humanitatem incompleta sicuti incompleta est respectu personalitatis cui immediatè vnitur. Contra quia licet nihil diuinum forma sit tamen per vnionem sui ad humanitatem effectum formalem illi præstare potest, ac præstat, vt patet in personalitate verbi, quæ humanitatem personam constituit, atque in formalitate diuina, siue Deitas illa, siue persona, siue quæuis alia sit, qua humanitas redditur formaliter sancta, vt dogma Theologicum, imo Catholicum est. Inde etiam impugnatur repugnantia secunda. Etenim, licet humanitas in genere suppositi, ac personæ incompleta non sit respectu actus diuini, quo formaliter fit constituenda persona, vel suppositum, sicut personalitate verbi, aut in ratione intelligentis, & amantis diuinè constituta non est sed incompleta. Secundo illud de complemento humanitatis per personalitatem tanquam per superadditum modum fallum esse ostendebamus d. proem. Aliam repugnantiam assignabis proximè, quod scilicet tota Trinitas non solo affectu communicaret, si huius vnio facta fuisset immediatè ad aliquam Trinitati commune. Sed ostendimus supra id non inferri adhuc de facto, si facta fuisset in communi aliquo solum vt indentificatio cum verbi personalitate: neque Patres contra Patripassianos ex huiusmodi vnione humanitatis ad Deitatem, vt verbo indentificatam illam consequentiam deducere, sed ex eo quod Deitati secundum se immediatè vnitam humanitatem assererent, quod est valde diuersum. Secundo absurdum illud de facto absurdum, vt inferri fortasse aliquibus contra Patres videatur, aut de possibili nemo est, qui reputet absurdum, si vnio immediatè humanitatis ad Deitatem fieret: tunc enim non solum verbum vnitum humanitati diceretur, solumque passum, sicut modo: imo Patrum argumentum vnionis illius immediatæ ad commune fati ostendit nullam ab eis in vnione humanitatis ad Deitatem repugnantiam agnosci, sed solum in ea, quæ de facto fuit absurdum.

3 Cæterum conclusionem nostram negatiuam de facto docent antiqui omnes, si duos citatos excipias, S. Bonauent in 3. disputatione 14. articulo 2. quæstione 3. vbi sanctus Thomas sæpè quæstione prima, articulo 1. quæstione 20. de veritate articulo 1. Marfil. in 3. disputatione 14. quæstione 10. articulo 2. p. 3. Capreol. quæstione 1. articulo 2. & in 2. disputatione 7. quæstione 2. Vafq. vbi proximè Soar. disputatione 24. sectione 2. Lugo citatus Vvadingo disputatione 6. dubio 1. Bernal. disputatione 33. sectione 1. §. 1. Salas 1. 2. t. 1. tract. 2. disputatione 2. sectione 1. cum aliis. Nostri Vafquij ratio, quæ nec Soario displicet, nec Lugo posita à nobis fuit numer. 2. Nobis autem displicet prorsus. Primo: quia, vt eodem numero tetigimus lateque supra ostendimus controuersia prima, vnionem humanitatis immediatè ad totam personam vbi, quare, & ad Deitatem essentialiter in persona vbi inclusam, ac communia reliqua terminari, nec ad solam verbi personalitatem, & fati est probabile: ergo licet immediata vnio ad communia requiratur in humanitate vt actibus diuinis intelligat, & amet de facto illis amabit,

R. P. Christoph. de Ortega de Dei incarnat.

& intelliger. Secundo ea immediata vnio humanitatis ad eos actus non requiritur, vt eis illa formaliter reddatur amans, & intelligens in eorum principis: quare et si mediatè solum vnatur humanitas actibus diuinis ex eo capite non infertur humanitatem actibus diuinis de facto non intelligere, & amare. Assumptum probò: quia humanitas in horum sententia non vnatur immediatè alicui communi prædicato diuino, sed soli verbi personalitati, quod adeo eis certum est, vt oppositum censura graui dignum putent: atqui in eorum etiam sententia humanitas Christi, vel Dei sanctitate, vel Deitate, vel alio communi redditur formaliter sancta: ergo vt diuina formalitate humanitas talis, vel talis reddatur opus non est, vt ei immediatè, & proximè vnatur humanitas: ergo in eorum principis, licet humanitas non vnatur immediatè, & proximè actibus diuinis poterit tamen illis amare, & intelligere: quare ratio hæc à fundamentis subruitur.

4 Ab autoritate adeo certam conclusionem æstimat Salas cum aliis, vt definitam putent ab Agathone, Leone, & sexta Synodo citatis: ego vero definitam inficio. Solum enim contenderunt Leo contra Eutychem, Agatho, & Concilium contra Monothelitas fuisse in Christo volitionem creatam nihil statuentes, an etiam simul amauerit volitione diuina, de quo quæstio non erat: Vnde ex eorum principis certo deducitur fuisse etiam in illo creatam intellectiōnem: Leo quidem vt ex diuersitate actuum diuersitatem naturarum statueret. Hinc eius testimonium approbatum à Synodo sexta, actu septimo: multum efficacæ ad horum Doctorum intentum remittit. *Nec enim, ait, in quo quam vniam dabimus naturalem operationem, Dei, & creaturæ, vitalem vtique, secus non vitalem, vt neque quod creatum est, in diuinam inducamus naturam; Cuius operationis vitalis immanentia per identitatem est, neque, quod eximium est diuine naturæ, vt potest vitalis eius operatio, ad competentem creaturæ locum deiciamus.* Sensus ergo est, nec operationes vitales volitionis, (& idem est intellectiōnis) posse esse confusas; quare neque naturas, vt Eutyches volebat: quia operatio vitalis Dei debet esse idem cum Deo: quare si operatio vitalis amoris in Christo humana erat, quia in humanam conuersa fuerat natura diuina non posse esse Dei amorem; Si autem humana fuerat in diuinam conuersa non posse esse hominis amorem, qui non poterat non esse creatura, si creaturæ vitalis operatio, & amor esset saltem connaturalis, an vero operatione vitali Dei, eiusque termino non quidem vitaliter, nec naturaliter alias posset amare voluntas creata: nihil ad suum intentum conduceret non definit, sed ex diuersis Christi voluntatibus diuersas argui naturas: quia debent habere diuersa principia saltem connaturalia, & contra duplici principio duplicem connaturalem operationem, rectè contra Monothelitas eo testimonio, & argumento vitur sexta Synodus: cum ij duplex principium, & naturas duas in Christo cognoscerent, quibus duplex connaturalis operatio debebatur.

5 At inquit Bernal. paragrapho secundo. Hæretici ad Cachinos riderent Leonis discursum, ita intellectum. Ipsi enim non asserbant humanitatem, tanquam operatione ipsi connaturali, & debita, De i intellectiōne, & volitione intelligere, & amare, sed tanquam per actum, neque ab ipsa effectum, neque ipsi debitum, sed indebitum, & per indebitam sui cum illo coniunctionem. Monui in primis Leonem contra errorem Eutychem, non autem contra Monothelitas. Scripsisse secundo, Synodum 6. bene intulisse, nec ridiculè ex natura humana ab eis admittenda debere concedi ab ipsis connaturalem illi operationem, nec solum diuinam ex Leonis testimonio, & discursu, id quod solum contendeabant. Tertio si ridicula ea argumentatio est, Bernal. paragrapho tertio, eius titulum sic terminat: *Habuisse Christus scientiam creatam etiam si sciens fuisset per incretam:* atque hoc eodem Leonis, & Synodi 6. discursu in primis probat: eandem patitur explanationem

O o o

CERTAMEN I.

Vbiquistarum error, & fundamenta.

attentio animi sine ipsius operatione. pergo ex illa consequentia: atqui intellectio, & amor diuinus nequeunt esse motus ab animo, & natura humanitatis Christi: ergo nequeunt cogitatio & amor diuinus esse cognitio, & amor humanitatis Christi: ac proinde, neque eis humanitas intelligere, & amare. Assumptum est certius, quam vt eget probatione: nam cognitio, & amor diuinus nequeunt à creatura procedere. Dices etiam nequeunt à Deo procedere, vel produci, & rationem sunt actus vitales, & cognitio, & amor Dei. Difficultas hæc non est huius loci satis fuerit nunc asserere procedere à Deo virtualiter, siue esse eius intentionalem motum, quod iam actus non habent respectu humanitatis.

5 Ex his sanè patet disparitas inter effectum formalem sanctificationis humanitatis per Deitatem, & substantiam per substantiam diuinam. hæ enim formalitates diuinæ vitales non sunt, nec petunt ab eis procedere, cuius sunt, suoque formales effectus communicant, vt ileam modo discernim aliud ex ratione prima petunt, quod debeat scilicet attributum quoduis diuinum, vt suamet formalitatem commoueat, alicui habere cum illo physicam, & realem entitatem, vt q. 4. latius prosequar. Petet etiam ex hac vltima ratione cur Deus speciei impressæ sui munus in mentibus Beatorum supplere possit, si cuius expressè quæ vitalis est. Obiicit Greg. M. lib. 8. epist. 42. dicente contra Agnoitas iudicij, & aliorum ignorantiam Christo Tribuentis. Res autem valde manifesta est, quia quisquis Nestorianus non est, Agnoita esse non potest: nam qui ipsam Dei sapientiam fatetur incarnatam, qua mente valet dicere esse aliquid, quod Dei sapientia ignorat: & Damasc. 3. de fid. cap. 22. Qui asserunt Christum progressum in sapientia fecisse, negant vniionem factam esse à primo ortu, & Nestorio sciam adhibent. Atqui ex ignorantia humanitatis Christi, de aliquo vel ex progressu in scientia non inferitur vel negatio, vel dilatio vniionis illius ad verbum, nisi supponatur humanitatem media vniione scientia diuina intelligere: ergo id sentiunt hi Patres, Respondeo primo: Patres non de humanitate, sed de Christo, atque hoc homine concretè sumpto loqui, de quo nisi negata vniione, vel admissa dilatione vniionis humanitatis ad verbum, vel ignorantia, vel in scientia progressus dici absolūtè nequit: cum vbi primum fuit qua Deus omnia in creatura scientia nouerit. Secundo respondeo cum Vasquez disp. 89. n. 42. & si loquantur de humanitate non supponi ab eis illam cognitione diuina intelligere, sed iure vniionis creatam omnium scientiam debere, atque euidencia physica inferre illi fuisse concessam à primo ortu, quare nihil exinde ignorasse: quare admissa ignorantia, vel progressu in scientia eadem euidencia negandam esse vniionem, vel absolūtè cum Nestorio, vel à primo ortu, licet non euidencia metaphysica, cum posita etiam vniione posset absolūtè Deus creatam omnium scientiam humanitati denegare, vel differre, sicut alia distulit, quæ iure vniionis humanitati etiam debebantur.

QVÆSTIO IV.

An diuina attributa non vitalia suos formales effectus humanitati Christi communicent.

NON agimus de formali sanctificatione humanitatis per Deitatem de qua integra iustificatur disputatio sequens, sed de attributis aliis nõ vitalibus v.g. immensitate, æternitate, facultatibus, ac potentiis intellectus, & voluntatis diuinis, omnipotentia, si ab actibus intellectus, & voluntatis diuinæ admittatur diuersa, tunc enim non vitalis dicenda est. De omnibus enim communibus formalitatibus diuinis non vitalibus eadem est, & dubitandi, & definiendi ratio.

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

1 Vbiquistæ apud Valentiam, 3 parte quæstione 2. disputatione 1. 3. § 2. errore nouo antiquam Eutychetis hæresim sulcitarunt: asserentes, nec solum Christi personam, vi vniionis hypostatica ita diuinas perfectiones participasse, vt vbi sit, ac dicatur omnipotens, æterna immensa, seu vbique præens, mundi conseruatric, & directrix, vt constat ex Schmidelini propositionibus 134. & 296. repetitionis Vitemberg. & ex refutatione libri primi Valentie de vbiquitate, pagina nona, & vigesima prima. Addunt non eodem modo Deitati communicata esse humana, quo humanitati, quæ Deitate assumitur, & perficitur, non autem hanc perficit neque assumit communicata sunt diuina. Probat ex 2. ad Collossenses In quo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Id est diuina omnia in corpore Christi sunt, etiam attributa, sine quibus Deitatis plenitudo non est, vt idcirco Patres plures accepisse Christum secundum humanitatem dicant, quæ omne etiam diuina, in tempore accepit: ergo est humanitas omnipotens, & immensa. Negatiu. consequentia ob dicenda cert. 2. & 3. item ex Math. 18. Data est mihi omnis potestas, atque ad Philip. 2. Potestas eius potestas æterna: Sed hæc de persona Christi non de humanitate dicuntur. Tertio: quia Patres sæpè, quæ sunt Dei propria, de humana natura, & voluntate prædicant vt Damascenus aiebat, vt autem verè, & secundum naturam Dei verbi voluntas, humana facta est, omnipotens est. Quomodo, & similibus Patres plures loquuntur: ergo admittunt Patres diuina attributa communicare vi vniionis suos effectus formales humanitati, atque Vbiquistarum propositiones: nempe naturam humanam, eiusque voluntatem esse omnipotentem.

2 Respondeo Patres sæpè in us, ac similibus propositionibus abstractum pro concreto vsurpasse per Synecdochem partem pro toto accipientes figur contra se etiam concretum pro abstracto per eandem figuram aliis locutionibus vsurparunt. Pater id quidem: nam sæpè, dum aliqua natura alteri non conuenit e contentum, ea tamen prædicant de illa, quia nimirum eam pro concreto vsurpant. Sic Vigilus Pap. 2. contra Eutychem, contendens nihil perpessam fuisse in passione diuinitatem nihilominus dixit. Quis diuinitas confixa est, sed ipsa penetrari non potuit, quibus verbis nisi abstractum pro concreto vsurpetur, & contra suum intentum, & veritatem, & contra additionem sententiæ Vbiquistarum recitaram Vigilus loqueretur. Sic ergo locutos Damascenum, & Patres obiectos dicendum est. Respondeo secundo dici à Damasceno, humanitatem, eiusque voluntatem omnipotentem, quatenus per vniionem facta est organum, & instrumentum Dei proprium ad miracula, & omnipotentis opera patranda, quo sensu Myllen. tr. de anima dixit, Verbum tradens corpori, & animæ suæ diuinitatis virtutem. & c. & Ephes. Concil. Si quis non confitetur carnem Domini vniuersarum essetia facta est propria verbi cum ita viuificare valentis anathema sit. Sed fortasse germanior testimonij huius ex Ephesino sensus fuerit humanitatem Christi, quia verbi est, viuificatricem esse non physicè quidem sed meritoricè respectu nostri hominum quos peccato mortuos, suis meritis à verbi dignitate dignificatis ad gratiæ vitam reuocauit.

3 Quarto inquirunt, à pluribus Patribus caro, & humanitas assumpta eiusdem gloriæ esse cum Deo assumptente dicitur: ergo quia gloriæ diu. formaliter sic participes ratione vniionis. Sic Basil. in psal. 2. 1. aiebat Natura assumpta diuinitat: assumpti eam vnita est, eiusque gloriæ, & honoris participes. Cyril. Al. x. 10. Thesau. c. 9. Paternam gloriam in hominem, quem assumpsit, petendo, vt homo traducit. Theodoret. lib. 1. c. 5. vt homo accepit gloriam, quam habuit, vt Deus. Respondetur: non loqui hoc Patres de gloria, & dignitate diuina formaliter æquali in humanitate